

Ünnepségek, kitüntetések

Felsőoktatási intézményeinkben megtartották az április 4-i ünnepségeket. A rendezvényeken az intézmények oktatói, dolgozói kitüntetésekkel vehettek át.

A József Attila Tudományegyetemen a művelődési miniszter Kiváló Munkáért kitüntetésben részesítette Bauer Lajosné laboránst, Fabiny Tibor adjunktust, Nemes Gáborné adjunktust, Ungár Györgyné betanított munkást, Varga Ilona docentet, és Varga Jenőné tanszéki előadót. **Ministeri Dicséretben** részesültek: Balog Elemér tanársegéd, Barra Anikó szakvezető tanár, Csúri Miklós tudományos segédmunkatárs, Farkas Jánosné főelőadó, Homoki Nagy Mária tanársegéd, Kertész Ferencné technikus, Kondász Istvánné napközi csoportvezető, Kucsora Sándorné laboráns, Mozsárné Farkas Zsuzsanna adjunktus, Tarcsay Tamás szakvezető tanár és Vaitz Erika könyvtáros.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán Szociálsta Kultúráért kitüntetésben részesült Elek József osztályvezető. Kiváló Tanár-

jelölt kitüntetését kapott Földi Krisztina (IV. évf.) és Kovács László (IV. évf.). „Jó tanuló, jó sportoló kitüntetését kapott Héjjáné Ördögh Nóra (IV. évf.), Sella László (IV. évf.), Hargitainé Torba Csilla (III. évf.), Farkas Zoltán (IV. évf.).

A szociális és egészségügyi minisztériumban vette át a **Munka Erdemrend arany fokozata** kitüntetését Gábor Miklós egyetemi tanár (SZOTE Gyógyszerhatástani Intézet).

A szociális és egészségügyi miniszter Kiváló Munkáért elismerésben részesítette Gábor László-né főelőadót (MSZMP SZOTE pártbizottsága), Kalesov Péter szakmunkást (SZOTE Gazdasági Igazgatóság) és Kincses László docentet (szülészeti klinika). Miniszteri Dicséretet kapott Ambrus Józsefné laboratóriumi asszisztens (Központi Kutatólaboratórium), Lévai Antalné segédlaboráns (gyógyszertechnológiai intézet), Pollák Richárd tanársegéd (I-es számú Belgyógyászati Klinika).

A nemzetközi nőnap alkalmából a SZOTE-n Minker Emil általános és oktatási rektorhelyettes kitüntetését adott át. Kiváló Munkáért kitüntetését kapott Kun Istvánné ápolónővér (Sebészeti Kl.), Zsák Miklósné laboratóriumi asszisztens (Vértranszfúziós Áll.), Miniszteri Dicséretben részesült Fejes Jánosné segédápolónő (Ideg- és Elmegyógyászati Kl.), Gombos Pálné laboratóriumi asszisztens (II. sz. Belgyógyászati Kl.), Pásztor Andrásné előadó (Idegsebészeti Kl.), Rózsa Istvánné gazdasági nővér (Gyermekegyógyászati Kl.).

A JGYTF-en Békési Imre főigazgató adta át a kitüntetések, Kiváló Munkáért kitüntetését kapott Eszenyi Aladárné igazgatóhelyettes (2. sz. Gyakorló Ált. Isk.), dr. Herzfeld Rozália főiskolai adjunktus (Kémia Tsz.). Miniszteri dicséretben részesült Felleki Aladárné adminisztrátor (Orosz Nyelv és Irodalom Tsz.) és Puruczki Mátýásné takarító (Marxizmus-Leninizmus Tsz.).

Két kérdés a JATE rektorához

1. Miről volt szó Grósz Károly és a rektorok találkozásánál?

2. Ki kezdeményezte a Társadalmi Védnökség létrehozását, és hogyan került ön az alapítók közé?

1. A Művelődési Minisztérium a közeljövőben terjeszti a kormány elé a felsőoktatás cselekvési programját. Miniszterelnökünk szeretett volna közvetlen, pontos információkat kapni a terület helyzetéről, ezért látott vendégül minket. A találkozó 330 perces „tiszta” idejéből kb. 300-at beszéltek a rektorok. Miniszterelnökünk, úgy tűnik, hosszabb távra szóló, nem csupán „tűzoltás jellegű” — intézkedéseket szeretne bevezetni. Ezzel a találkozóval, melyen részt vett a művelődési miniszter, és felsőoktatási ügyekben illetékes helyettes is, mintegy demonstrálta, hogy komolyan veszi a felsőoktatás ügyét, problémáit. Grósz Károly támogatja az MM elképzelését, egy Felsőoktatásfejlesztési Alap létrehozását. Ebből a felsőoktatási intézmények pályázat útján részesülhetnek. Az elnyerhető összegek nagysága az OTKA-hoz mérhető: abban 5 év alatt mintegy 4 milliárd, a Felsőoktatásfejlesztési Alapban 3 év alatt kb. 2,5 milliárd forint állna rendelkez-

ésre. Ezt a pénzüsszeget az intézmények nem alapfeladatokra, hanem bizonyos fejlesztésekre fordítanák. Ilyen lehet a kollégiumi férőhelyek bővítése, egy-egy új szak beindítása, vagy valamely időszaki tudományos téma meghonosítása. Az alap forrása részben az állami költségvetésből, részben a Pénzügyminisztérium által átengedett befizetések, járulékokból állna. Persze az már „harci kérdés”, hogy ezekből mit lehet a felsőoktatáshoz átcsoportosítani. Bármilyen szervek, vállalatok utalhatnának ide összegeket, akár egy bizonyos intézménynek, egy konkrét feladatra is. Ez érdeke a Minisztertanácsnak — hiszen így támogatja a felsőoktatást —, érdeke az áttutalónak, mert az Alapítványt leírhatja az adójából, és érdeke természetesen a kedvezményezett intézménynek is.

A találkozó, véleményem szerint helyesen, nem vált panasznapra, az intézmények vezetői többnyire általános problémákat vetettek föl. A miniszterelnök rengeteget dolgozó ember benyomását kellette. Minden probléma iránt nyitottnak mutatkoztak. Sokan, sok irányban igyekeznek öt befolyásolni, ezért a kötelezettségvállalásban óvatos.

2. A gondolat több helyről indult, független értelmiségi társulásoktól, a KISZ és a Hazafias Népfrent részéről. E kezdeményezők nem álltak oly messze egymástól, hogy ne találkozhattak, ne léphettek volna fel közösen. Március 11-re Pozsgay Imre, a HNF főtitkára az ELTE Jogi Karának Tanácstermébe összehívta az elindítókat, és aki-ek még valamilyen okból érdekesnek tartott. En a HNF Országos Tanácsának tagja vagyok, ezért olykor találkozom Pozsgay elvtárral. A szervezés idején két alkalommal is szót váltottunk. Ekkor említettem neki, hogy Szegeden kezdeményeztük egy emléktábla elhelyezését az Aradi Vértanúk terén, amelyen a 13 név szerepelne. Meghívásom valószínűleg részben e kezdeményezés, részben az egyetem, a JATE iránti érzett szimpátiának a kifejezése. Amikor március 11-én a Védnökség az ügyek intézésére elnökséget és elnököket választott, elnöknek többen javasolták Pozsgay Imrét. Ekkor felállt Sinkovits Imre és a következőket mondta: „Most, hogy Illyés Gyula nincs közöttünk, ez az egyetlen jó megoldás.”

-emlé-

Kinek a bűne?

Hónapok óta kószált már a hír — ismert, elismert vezető pályafutása forog veszélyben. A névben megegyeztet, valamennyi jólérsütöt véleménye, de az okok és az indokok, a vélt mulasztások és visszaélések sűrű pletykaerdjében már nem volt oly könnyű eligazodni. Aki mindent tudott, az persze halgaltott, s egy kezlegyintéssel mentegette magát — „tudod elképzelhető, hogy megússza, s akkor...”

Nos nem úszta meg. Rövid hír tudatta: állásából felmentették. Így, minden cíoma nélkül került betű a papírra, amiből a sajtónyelvben oly járatos hétköznapi olvasó azonnal tudhatta: a hibának (bűnöknek?) most következménye lett. S mivel az okokat továbbra is sűrű homály fedti (legalábbis hivatalosan!) máris lehetett kisebb-nagyobb táborokra oszlan. Nekem meg nem adatott más sors, mint akarva-akaratlanul jegyezgetni, összegezni, miként is fest az úgynevezett közhangulat 1988-ban — egy bukás idején. S akkor is van tanulságként mit papírra vetni, ha eltekintek a szélsőséges véleményektől, az ügyben ilyen vagy olyan okok miatt érdekeltek szubjektív megnyilvánulásaitól.

„Hát megérdemelte ennyi év után?” — hangzott az egyik, közömbösséget színelő, de nagyon is elkötelezett kérdés. „Végre nálunk is felelősségre vonják azt, aki visszaél a hatalmával.” — bizakodott más. Majd többször álmélkodhatam ilyen megjegyzésen: „Nem tartom helyesnek, hogy olyan embert pellengérezzenek ki, aki ugyan nagyot hibázott, ha

igaz, de annyi jót is tett a köz érdekében.” Más megegyező rövidke mondattal így egészítette ki véleményét: „Ezzel csak lejárattuk azt a munkahelyet, elvesztjük az emberek bizalmát.”

Azt írtam az előbb: álmélkodtam. De lejegyezhetem így is: egyre dühösebben érveltem is. Előbb kérdésekkel — a leváltás vagy a bűn lopja-e a bizalmat? Milyen jog alapján menthető a visszaélés egykor volt érdemek alapján? Kinek a bűne nagyobb, az elkövetőé, vagy az elhallgatóé? — majd magyaráztam. Arról szerettem volna meggyőzni a kéretlen ügyvédeket, hogy véleményem veszélyesebb, mint a leváltott vezető megannyi bűne. Hogy a kisebb és nagyobb szerezcsenek mosdatása miatt már nemcsak bizalmat, hanem százmilliókat buktunk. Hogy a funkció nem a hatalmaskodás garanciája, hanem a kötelesek kényszere — bármilyen meglepőnek is hangzik egyesek számára. Hogy a bűnököt nemcsak a jogos büntetés kiszabása miatt kell feltárni, hanem okulásul (ha úgy tetszik: netán elrettentésül!) — s a mi érdekekünkben. Mi alatt érte közembert, közösséget, sokkal inkább a terheket cipelőket, mint az osztókat.

Mondanom sem kell a bólogató helyeslők mögött látam értetlen arcokat is. Úgy éreztem magam, mint az a moszkvai kollégám, aki utca-nevek, városrészek, városok elnevezése ürügyén egykor volt nagyságok gyengéit (hibáit, bűneit?) vette sorra, majd tuca szám kapta a leveleket, amelyekben az állt: a bálványdöntögetés a szocializmus, a dicső múlt ejleni

támadás. Tudom ez az összevetés akár nagyképpnek is tűnhet, hiszen a moszkvai ártékelések világ, de legalábbis szocializmus történeti jelentőségűek, míg az említett vezető esetében legfeljebb közpénzek kisebb-nagyobb „átirányítása”, a szocialista erkölcsök rombolása lehet a vád — ha hihetünk a meg nem erősített pletykáknak. A jelenséget mégis egymáshoz közeleink érzem, mert a helytől függetlenül valami hamis félelem, a nyugodt közéleti állóvíz és a langymeleg hétköznapi szeretete alapozza meg. Ma, amikor aligha akad olyan fórum, ahol ne kérnék (sokszor még követelnék!), hogy ne csak elvekben mozduljunk, hanem tettekben is. Hogy a felelősség igenis vájon testreszabottá, a köteleesség és a jog emberméretűvé.

Hogy akkor én miért beszélek rébuszokban? Miért kerülöm oly gondosan a nevet és a funkciót? Miért nem vetem végre papírra, melyik munkahely vezetőjének kellett búcsúznia? Nos, ennek számtalan oka van. Kezdehetem talán azzal, a személyiségi jogokból oly felkészültek vagyunk már, hogy esélyem sem lenne egy esetleges sajtóper megnyerésére. S folytatom azzal — eszembe sem jutott egy embert élve boncolni, amikor a jelenséggel habóruzó. Így csak azzal fejezhetem be ezt az írást: remélem, hogy ezeket a hétköznapi kis csatákat nem kell egyedül vívnom. S remélem (de nagyon!), hogy egyszer habóruzni sem kell. Ilyen ügyekben sem...

BÁTYI ZOLTÁN

SZEGEDI

EGYETEMI

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXVI. évfolyam 5. szám

1988. április 8.

Ára: 2,30 Ft

Szemben a reformmal

A kimondás gyögyvizeiben fürdőzünk. Réges-régi tabukról lehet újra beszélni. Buharin újra „a párt kedvence” lett, Sztálin pedig bűnös, megdudhatuk végre, mennyi a tartozásunk. Am adósságaink nemesak dollárban, de őszinte szavakban is milliárdosak. Persze a tények könyörtelen elősorolásának még mindig vannak (jóllehet tárgy) korlátai. Vezető politikusaink még mindig nem fejt(het)ik ki saját elképzelésüket az ország helyzetéről, a kilábalás lehetőségeiről, ellenben döntő többségük átveszi a reform jelszavait, ami azt eredményezi, hogy eredetileg fontos tartalmas kifejezések elvesztik jelentőségüket. *Manapság mindenki a reformfrazéológiát használja.* Agh Attilát idézve „üde színpot” volt ebben a zürzavaros egységben a SZOT állásfoglalása, amely *konzervatív* elveket fogalmazott meg *konzervatív* nyelven. Persze ebben a csapatban jóval kevesebben maradtak. Am talán mégis konzekvensebbek, mint az általános reformáramlatba besodródó „maradiak”.

Politikai életünknek alapvető sajátossága ez: a viták a kulisszák mögött zajlanak. Fogalmunk sem lehet, illetve csak sejtésünk, hogy ki mit képvisel, s hogy miért. Nyilvánvaló: a radikális reformok (jó-részt meg nem nyilatkozó) ellenzői nem kedvtelésből, vagy szeszélyből képviselik álláspontjukat, hanem vaskos érdekeik, esetleg meggyőződésük alapján. *Szembe* kellene végre nézni mindannyiunknak a reformmal! Átgondolni hozzá való viszonyunkat, s mindenkinek nyilvánosan elmondani, indokolni, megvédeni a véleményét. Csak a nyílt vitákban válhatna világossá, ki az, aki szemben áll a reformmal, s ki az, aki valóban mellette van. Persze *érdektagság* és meggyőződésbeli különbség nemesak a (felső) vezetésben, hanem a társadalom minden rétegében van. Nem sokat érünk a vélemények pusztá artikulálásával — ütköztetni kell őket, vitákban leszűrni, s nem egyetértésre, csupán *konzenzusra* törekedni. Állítsunk állandó szószerkeket! Máskülönben a véleménynyilvánítók „szappanos dobókra” fognak állni, s oda bárki fölpatthat, bármit elmondhat, de bárki le is lökheti.

Országunk vezetői és országunk polgárai között két lényeges különbség van jelenleg. Az elsőt *Pozsgay Imre* egy alkalommal így fogalmazta meg: „Szakadás van a párttagság és pártvezetés között, de nincs szakadás a párttagság és a széles közvélemény között.” A különbség *helyzetünk megítélésében* van... A közvélemény úgy ítéli és éli meg, hogy ma Magyarországon az alapvető létfeltételek bizonytalanná váltak, ez tarthatatlanná teszi a szocializmus eddigi elemi értékeinek (teljes foglalkoztatottság, stabil árak, létbiztonság) további hangsúlyozását. A látásmódbeli eltérés a cselekvésben is tükröződik.

Meggyőződésem, hogy a reformot ideológiai megújulásnak kell megelőznie. (S nem követnie!) Mielőbb tisztáznunk kell — nem azt, hogy „Milyen szocializmust építsünk?”, hanem azt: *Mi a szocializmus?* A rendszernek új önazonosításra van szüksége, s új értékekre, hiszen a régiek értéktelenné váltak. Amíg ezeket le nem szögezzük, konzervatív elvek és jelszavak a reform ellenzőinek hivatkozási alapot jelentenek. Elméleti útmutatásra, új célokra pedig azért is nagy szükség van, mert nélküle bármifajta „kibontakozás” óhatatlanul gazdasági belüggé, tüneti kezeléssé válik.

(márc)

Rekordok a Royalban

Rekordokat döntött a Royal Irodalmi Kávéház március 21-i estje. A cím — *Nyilvános (kávéház)* — mögött sejtethető témaválasztás (néhány számára talán túlzottan is) eredetinek, a *meghívottak köre* — az ország legnagyobb egyetemi lapjainak szerkesztői és munkatársai — kuriózumnak számított. Az *újszerű vállalkozás* — a há-nló profilú, mégis egyéni arculatú újságok készítői és az olvasó-érdeklődők találkozási pontja megszervezése az ország második legnagyobb értelmiségi centrumában — időszzerűségét igazolta a szépszámi közönség (a „teltház”) *kitartása* (négy óra keresztüli figyelm). Az estről a Magyar Rádió felvételt készített.

A bemutatkozás kissé hosszúra sikeredett, de a párbeszéd elindulásához elégedhetetlennek tűnt. A *kérdések, válaszok és vélemények sokfelé ágaztak*. Szó esett a mai felsőoktatási intézmények és a klasszikus értelemben vett universitasjelleg ambivalens voltáról; a különböző „iskolák” újságjainak korlátok közé szorított együttműködési lehetőségeiről, a MUOSZ Egyetemi Lapok Szakosztályának működéséről, érdekvédelmének a „gúzsba kötve táncolással” jellemezhető állapotáról; az intézményi „nagy” lapok és a kari kiadványok, illetve a központi ifjúsági sajtó viszonyáról; a lap-előállításnak — esetenként az újságfenntartás veszélyeztető — növekvő költségeiről, az e célra fordított központi források egyenetlen (és érthetetlen) elosztásáról; a nyilvánosság mai állapotáról: a tabutémákról, a nemrégiben kezdeményezett Nyilvánosság Klubja egyesületéről, a cenzúra mielőltéről, a „lapgazdák” toleranciájának és a sajtótermék színvonalának — továbbá a nyilvánosság különböző szintjein működő eltérő példányszámokban megjelenő sajtótermékek és a valóság visszatükrözése minőségének összefüggéséről...

A felsorolás is érzékelteti: fajsúlyos és aktuális témák kerültek terítékre a Royal Nyilvános (kávéház)ban. Természetesen ebben, az első alkalommal megnyitott házban történhetett csoda: nem volt mersze minden kíváncsinak benyitni, vagy ha már ott volt: kérdezni vagy vitázni, s mert arra sem lehetett biztosíték, hogy minden jelenlévő szájaize szerint történjen a dolgok. De hát ilyen sokszínű, egy rekordokat fölmutató „ház”? A tapasztaltakat pedig „otthoni platzon” (mondjuk a munkánkban) lehet kamatoztatni — lehetőleg rekord színvonalon...